

Til: Mattilsynet – Hovedkontoret
Felles postmottak
Postboks 383, 2381 Brumunddal
postmottak@mattilsynet.no

Oslo, 20. februar 2012

Svar på høring om endringer i grenseverdier for rester av plantevernmidler, nr 2011/243657

Framtiden i våre hender (FIVH) vil med dette svare på Mattilsynets høring datert 17.11.2011 om endringer i grenseverdier for rester av plantevernmidler.

Vårt utgangspunkt er at det er unødvendig å bruke kjemisk-syntetiske sprøytemidler i matproduksjonen. Skadegjørere, som f.eks. ugras, sopp og insekter, i jordbruksvekster kan reguleres giftfritt ned til et akseptabelt nivå med mekaniske og biologiske metoder som er vel utprøvd. Erfaring fra flere tiår med økologisk landbruk i de fleste agroøkologiske soner viser at slike metoder er agronomiske og økonomiske gjennomførbare.

Forskriftsforslaget fra Mattilsynet foreslår økte maksimums grenseverdier (MRL) for 18 kjemisk-syntetiske sprøytemidler (pesticider) hvorav kun fem er tillatt brukt i Norge. De resterende 13 sprøytemidlene er ikke tillatt brukt i Norge, men i land vi handler med.

Kombinasjonseffekter / "cocktaileffekten" er ikke vurdert

FIVH vil påpeke at Mattilsynet og European Food Safety Authority (EFSA) kun ser på enkeltstoffers toksisitet, og ikke den samlede effekt av flere sprøytemidler (i mindre doser). Dansk forskning har påvist en cocktaileffekt hos forsøksrotter som fikk en kombinasjon av flere soppmidler, alle i doser under tillatte grenseverdier.

Rottene i forsøket fikk blant annet lengre drektighet og fødte færre levende unger hvis de ble utsatt for en miks av stoffer. Dette er en hormonforstyrrende effekt som ikke før er sett.¹ I januar 2010 begynte danske myndigheter å ta inn kombinasjonseffekten når de skal vurdere pesticider for godkjenning til det danske markedet.

Ketil Hylland, professor ved UiO og leder av Miljøgiftsutvalget skriver i en kronikk: «*Vi vet fremdeles veldig lite om hvordan lave nivåer av hundrevis eller tusenvis av fremmedstoffer i blanding påvirker oss og naturen.*»² Hylland karakteriserer den lave kunnskapen som

skremmende. Også den norske Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) som har ansvar for risikovurdering av plantevernmidler, innrømmer til Oikos medlemsblad Ren Mat nr 1-2011 at «*Samlet sett har vi lite kunnskap om mulige kombinasjonseffekter av miljøgifter som forekommer sammen med rester av plantevernmidler...*»

Fagmiljø har påvist kombinasjonseffekten kjemisk-syntetiske sprøytemidler og de innrømmer også mangelen på kunnskap. **Det er en svakhet ved norske matmyndigheters vurdering av kjemisk-**

¹ Pesticider kan være farligere enn vi tror <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2011/04/30/112605.htm>

² Fortsatt forgiftning <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article3291247.ece#.T0lekIF5g6c>

syntetiske sprøytemidler at kombinasjonseffekten ennå ikke blir vurdert. Framtiden i våre hender vil kreve at vurderinger av kombinasjonseffekten blir rutine snarest.

Føre-var-prinsippet er fraveket

Vi vil også påpeke at EFSA (European Food Safety Authority) som Mattilsynet baserer sine vurderinger på, ikke benytter seg av føre-var-prinsippet i sine vurderinger av helserisiko for forbruker. EFSA bruker risikovurderingsprinsippet som er basert på akutt-toksisk effekt (ARfD) og akseptabelt daglig inntak (ADI) av enkeltstoffer. EFSA's vurderinger er også i urovekkende stor grad basert på sprøytemiddelprodusentenes egne opplysninger og i langt mindre grad basert på uavhengig fagfellevurdert forskning.

Føre-var-prinsippet er et anerkjent prinsipp som betyr at ved usikkerhet eller mangel på kunnskap skal det tas sikte på å unngå skade, i dette tilfelle utsette forbrukeren for risiko ved inntak av sprøytemiddelrester. **Vi kan ikke se at Mattilsynet har benyttet seg av føre-var-prinsippet.**

Framtiden i våre hender mener det er relevant at Mattilsynet vurderer sine avgjørelser om sprøytemiddelrester i mat opp mot Naturmangfoldloven³, og da særlig prinsippene i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlaget, føre-varprinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder). Eksempelvis har prinsippet om kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet stor relevans for vurdering av om flere bio-toksiske stoff skal tillates brukt i Norge. Vi ser fram til tilsynets vurdering av denne analogien.

Handel foran helse

Vi noterer at årsaken til økningene i maksimums grenseverdier for fem av stoffene er for å unngå "handelshindring" med flere land (USA, Brasil, Canada, Sør-Afrika, Sentral-Amerika). **Konklusjonen er at reduserte handelshindringer er viktigere for norske matmyndigheter enn folkehelsen.**

Avslutningsvis vil vi berømme Mattilsynet for nå å gi grundigere og mer åpen informasjon om hva endringsforslaget for grenseverdier innebærer enn hva som før var tilfelle.

Framtiden i våre hender mener manøveren med å heve grenseverdiene, og slik la statistikken over sprøytemiddelrester i frukt og grønt se bedre ut, er et klart skritt i feil retning. Dette betyr et skritt bort fra bedre helse for forbrukere og bønder, og bort fra bedre miljø og beskyttelse av grunnvannet for framtida.

Framtiden i våre hender mener Mattilsynets foreslåtte økte grenseverdier for sprøytemidler i mat og fôr ikke er akseptable og derfor ikke må gjennomføres.

Med vennlig hilsen

Arild Hermstad
Leder
Framtiden i våre hender

Liv Thoring
Seniorrådgiver
Framtiden i våre hender

³ Naturmangfoldloven - <http://www.lovdata.no/all/hl-20090619-100.html>